

Bildande av naturreservatet Rocksjön i Jönköpings kommun 2010-05-11 samt tillägg till föreskrifterna 2014-02-27

Beslut

Jönköpings kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Rocksjön och omgivande våtmarker, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Jönköpings kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se Reservatsföreskrifter).

Jönköpings kommun fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 2).

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara tätortsnära natur vid Rocksjön samt tillgodose rekreations- och friluftslivsbehov:

- Bevara natur av ursprunglig och skött karaktär i form av sumpskogar, våtmarker, sjö och vattendrag
- Upprätthålla den höga biologiska mångfalden i våtmarks-, vatten- och skogsområde
- Restaurera och sköta vattenområden och våtmarker och andra naturområden för att öka biologisk mångfald och arternas livskraft
- Tillgodose stadens och kommunens invånares samt besökares behov av rekreations- och friluftsområden i naturområden av ursprunglig karaktär

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Rocksjön
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Jönköping
Socken	Kristina och Ljungarum
Lägesbeskrivning	Mellan stadsdelen Öster och Ryhovs sjukhusområde i centrala Jönköping. Rocksjöns mittpunkt är belägen drygt 1100 m SO Kristina kyrka och ca 1 km S Vättern.
Fastigheter	Gamla flygfältet 1:1 Kålgården 1:1 Ryhov 2:1 Ryhov 2:3 Ryhov 3:1
Fastighetsägarkategori	Kommun
Gräns	Enligt karta, bilaga 1.
Areal	78 ha, varav vatten 39 ha (Rocksjöns yta)
Förvaltare	Jönköpings kommun

Beskrivning av området

Rocksjöns omgivande våtmarker utgör tillsammans med de närliggande våtmarkerna vid Munksjön en sammanhållen rest, ca en femtedel av ett större våtmarksområde som enligt SGU:s jordartskarta från 1915 då bestod av ca 340 ha våtmark. Berggrunden består av Visingsögruppens bergarter och jordarten är till största delen torv med inslag av sand. Rocksjön är en mesotrof (medelrik) klarvattensjö som är starkt påverkad till förmån för vattenkvalitén genom att vätternatten kontinuerligt pumpas in i sjön och till det sämre genom att stora dagvattenutsläpp mynnar i sjön.

Naturvärdena är mycket höga i området – här samlas många arter vars utbredning begränsats genom stadens tillväxt. De viktigaste naturtyperna är öppna vatten i form av Rocksjön, Rocksjöån, Strömsbergsbäcken, Simsholmskanalen och Liljeholmskanalen samt vassar, sumpskogar, sjöstrandsnår och högstarrkärr/rikkärr. Tillgången till död ved är god i sumpskogar och sjöstrandsnår, vilket gynnar många arter. Här förekommer regelbundet uter bäver, större och mindre vattensalamander. Fågellivet är rikt med bland annat häckande och den av EU utpekade brun kärrhök och den rödlistade (se bil 2e) mindre hackspett. Fiskfaunan är mångformig med EU-arten nissöga som främsta art och här med sin enda förekomst i länet. Evertebratfaunan av trollsländor, spindlar och snäckor är rik. Här finns till exempel större kärrspindel som globalt sett är rödlistad i kategorin sårbar. Det finns flera rikkärrsmiljöer där det största området är närmare två hektar. Här kan man finna den rödlistade käppkrokmossa samt höstspira som här har sin svenska typlokal – härifrån kommer de första vetenskapligt beskrivna exemplaren. Svampen trollhand har här en av sina rikaste svenska förekomster och även sin typlokal.

Friluft- och rekreationsvärdena är mycket höga genom belägenheten mitt i Jönköpings centrum. Sociotoperna, det vill säga de olika platsernas mänskliga användning, är många och bruksvärdena talrika, till exempel vildmarkskänsla, frisbeospel och kanotpaddling. Området nyttjas av kommunens invånare samt besökare under framför allt sommarhalvåret. Här sker kanotträning och tävling på nio 1000 m långa bojade kanotbanor. Det finns en 18-håls frisbeegolfbana som är öppen för allmänheten. Några stora årligen förekommande motionslopp med upp till 10 000 deltagare sker delvis i reservatsområdet. Fiske av vanliga fiskar som mört och abborre men även signalkräftor sker enligt gällande regler. Andra vanliga aktiviteter är promenader, cykelturer, naturundervisning, naturvivelser, fågelskådning, guidningar, bad, hundrastning, korvgrillning, evenemang mm. Dessa aktiviteter tros öka genom tillkomsten av nya bostäder i närområdet, en utbyggnad av kanotstadion och aktivitetscenter i Knektaparken samt det nybyggda vandrarhemmet vid badplatsen strax öster om reservatet.

Kulturvärdena är höga genom angränsande John Bauer-parken där Bauerfamiljen hade ett sommarhus i början av förra seklet. En brygga som finns på platsen för familjens ligger inom reservatet. I området finns inga registrerade fasta fornlämningar. Däremot finns uppgifter om kallbadhus, linria och spänger för madslåtter.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
3. anordna upplag av något slag
4. dika eller dikesrensa med undantag för dikesrensning av befintliga dagvattendiken eller dagvattenanordningar, diken längs E4:an och järnvägen Vaggerydsbanan efter samråd med kommunen*
5. anlägga dammar för dagvattenrening eller annat ändamål eller annan anordning för dagvattenrening inklusive kringanordningar utan kommunens tillstånd*
6. muddra eller rensa i å, bäck eller kanalfåra utan kommunens tillstånd*
7. bedriva täkt av något slag
8. uppföra byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning förutom byggnation av nya kombinerade start-/fågel-/utkikstorn samt förstärkning/nyanläggning av spänger till dessa enl. kartbilaga 2b.*
9. framföra motordrivet fordon med undantag för fölgebåtar vid kanottävlingar, vid underhåll av anläggningar, fordon på väg eller gång/cykelbana vid arrangemang, vid skötsel och underhåll, anläggande av skridskoslinga vintertid på isbelagd sjö samt vid

uttransport av fällt vilt med mindre fordon på fastmark. Det är tillåtet att framföra motordrivna fordon vid underhåll av järnväg och på nyanlagd järnväg (se punkt 12).

10. anlägga mark-, vatten- eller luftledning, mast eller antenn med undantag för planerad i huvudsak via Rocksjöån och Rocksjön vattenlagd fjärrkylaledning från Munksjö AB till Ryhov/A6-området*
11. anlägga väg, led eller bro med undantag för planerade gång/cykelstråk mellan Kålgårdsområdet och Kvarteret Örnästet över Rocksjöån, anslutning över Simsholmskanalen till Skiffervägen samt mellan Ryhovs sjukhusområde och gång/cykelbanan inom reservatsområdet sydost om Vaggerydsbanan*
12. anlägga järnväg med undantag av att det med kommunens tillstånd är tillåtet att anlägga dubbelspår på Vaggerydsbanan*
13. plantera in för området främmande arter
14. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnärsämnen, förutom vid underhåll av banvall.
15. jaga förutom vid beslutad skydds jakt av vilt

*Kan även kräva tillstånd eller samråd enligt annan lagstiftning

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatet och underhåll av gränsen, bland annat röjning av buskar och träd
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. underhåll av befintliga bryggor och andra fasta installationer
4. träning och tävling inom kanotsporten samt underhåll, inklusive vass och annan vegetationsröjning, av starttornen, de 9 kanotbanorna och området närmast kanotstadion och starttornen (punkt 2-4, se bil. 2b).
5. träning och tävling inom frisbeegolf samt underhåll av befintlig frisbeegolfbanas delar inom reservatet
6. underhåll eller nyanläggning (enl. punkt A.8 och A.11 under) av spång eller gång/cykelbanor samt träd och buskar som kantar banorna
7. utförande av naturvårdsinriktade åtgärder för att uppnå syfte och bevarandemål med reservatet, bland annat vass- och buskröjning, nedtagande av enstaka träd, friställa skyddsvärda träd, hävd av vassområden samt hävd av rikkärrsområden
8. fiske av kräftor och fisk enligt fiskvårdsområdets eller kommunens fastställda gällande regler för fiske
9. genomförande av vetenskapliga undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar eller delar av träd eller buskar
2. elda förutom på markerade platser
3. medföra okopplad hund
4. ställa upp husvagn eller husbil
5. sätta upp tavla, affisch, skylt, inskrift, eller därmed jämförlig anordning
6. plocka eller samla in kärleväxter, mossor, lavar eller svampar, med undantag av bär och matsvamp för husbehov
7. samla in ryggradslösa djur med undantag av kräftfiske enligt gällande regler samt med undantag av att det med kommunens tillstånd är tillåtet att samla in ryggradslösa djur för undervisningsändamål
8. paddla kanot under 1 april till 30 september mellan begränsningslinjen och strandkanten i Rocksjön, på Rocksjöån eller Simsholmskanalen enligt karta bilaga 2c.
9. arrangera fler än 1 kanottävling under tiden 15 april till 30 juni och fler än totalt 3 per år. Efter tillstånd från kommunen kan maximalt ytterligare 2 tävlingar per år anordnas, dock ej 15 april till 30 juni.
10. bedriva organiserad kanotträning mer omfattande än aktuell nivå som i genomsnitt är två dagar per vecka fördelat över säsongen beroende på vindförhållanden i Vättern samt förekomsten av träningsläger. Framtida utvidgad träningsomfattning prövas av kommunen.

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som krävs för att uppnå syftet med reservatet och som preciserats i fastställd skötselplan (bilaga 2).

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga vandringsleder, vägar, vatten-, fjärrkyla-, fjärrvärme- och avloppsledningar samt elledningar.

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte heller utgöra hinder för underhåll av järnvägen Vaggerydsbanan efter samråd med kommunen. Det innebär möjlighet att ta bort träd 20 m från spårmit, användande av kemiska bekämpningsmedel högst 3 m från spårmit samt grävning, schaktning mm i samband med underhåll eller rälsbyte högst 8 m från spårmit.

Från föreskrifterna undantas även åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande, som i förväg godkänts av kommunen. Kommunen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller/kan komma att gälla för området.

Bakgrund

Historik

Ideella naturföreningar har länge önskat bevara Rocksjöområdet genom bildande av naturreservat. Hembygdsföreningen i Jönköping – Mäster Gudmunds gille – uppmärksammade Drätselkammaren (kommunen) redan 1928 på att kärrmarkerna vid sjön borde fridlysas till skydd för fågellivet. Drätselkammaren anhöll hos kungen att få fridlysa ett område kring Rocksjöån med följande motivering: *”det måste anses vara av ett stort intresse för samhället att kunna från åverkan effektivt bevara och skydda ett dylikt värdefullt naturinslag i stadens omedelbara närhet.”* 1929 utfärdade kungen en kungörelse med fridlysningsbestämmelser för ett område omfattande Rocksjöån och vassarna närmast ån. Fridlysningsen gällde fram till 1967 med förnyelser 1939 och 1960.

Rosenlunds ornitologiska klubb tillskrev Länsstyrelsen 1966 om att det fridlysta området jämte ett utvidgat område borde avsättas som naturreservat. Länsstyrelsen avstod från att bilda naturreservat eftersom man uppfattar att staden har för avsikt att planlägga området på ett sådant sätt att även naturvårdsintresset kan tillgodoses.

1987 inkom Naturskyddsföreningens kretsar i Jönköping, Huskvarna och Bankeryd, med instämmande av Rosenlunds Ornitologiska klubb, Botaniska sällskapet och Gudmundsgillet med en ny ansökan om naturreservat till Länsstyrelsen. I kommunstyrelsens yttrande till Länsstyrelsen anfördes att man borde avvakta med bildande av naturreservat tills arbetet med Kålgårdsplanen samt utredning om en ny produktionsanläggning för fjärrvärme hade avklarats. 1988 tilldelade Länsstyrelsen, enligt en ny lagstiftning som infördes 1987, byggnadsnämnden i Jönköpings kommun befogenhet att bilda kommunalt naturreservat. Byggnadsnämnden påbörjade därmed planeringen av ett naturreservat 1990 genom att upprätta skötselplan, utföra inventeringar etc. Skötselplanen remissbehandlades och antogs i byggnadsnämnden, men i kommunstyrelsen beslutades att ärendet skulle lämnas vilande, intill dess att frågan om lokalisering av ett framtida kraftvärmeverk avgjorts på översiktsplanenivå.

1999 gjordes ett nytt försök att ta fram ett reservatsbeslut, som dock aldrig kom längre än till ett tjänstemannaförslag. I översiktsplanen, som antogs av kommunfullmäktige i mars 2003, kom skrivningen i Rocksjöärendet att lyda: *”att Rocksjön och våtmarkerna däromkring ska säkerställas som grönområde via ett kommunalt beslut och att en skötselplan som värnar om våtmarkerna samt gör området mer tillgängligt arbetas fram.”* I enlighet med formuleringen i översiktplanen gjordes *Utredning Rocksjön*, där ett antal skötselåtgärder för att skydda naturvärdena och öka tillgängligheten i området angavs. Ett lokalt naturvårdsprojekt (LONA) där en stor del av åtgärderna utfördes, genomfördes 2005-2008.

I det kommunala handlingsprogrammet 2007-2010, vilket antogs 29 mars 2007, anges att *”Rocksjöområdet avsätts som ett kommunalt naturreservat med Rocksjöplanen som utgångspunkt”*. I det av

kommunfullmäktige antagna dokumentet Jönköping – Staden och sjöarna, Stadsbyggnadsvision 2.0 (oktober 2008) anges som en viktig åtgärd för att trygga områdets naturvärden samt dess användning för rekreation att bilda ett kommunalt naturreservat. Fastigheterna inom reservatet uppgår till fem och ägs av Jönköpings kommun.

2009 gjordes en utredning om rekreations- och sportintressena i Rocksjöområdet inom ramen för Stadsbyggnadsvisionens arbete. Här konstateras att området används mycket flitigt av allmänhet, skolor och föreningar och potentialen att utveckla området ytterligare är stor. Rapporten utgör ett underlag till reservatsbildande.

Samråd

Samråd har under arbetets gång gjorts med berörda tjänstemän och politiska nämnder inom kommunen, ideella föreningar, organisationer, politiska partier, närliggande fastighetsägare och verksamhetsutövare, högskolor, Länsmuseet, Landstinget i Jönköpings län m fl. Samråd enligt 25-26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med statliga myndigheter såsom Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Fiskeriverket, Sveriges Geologiska Undersökning, Riksantikvarieämbetet, Banverket och Vägverket.

Informationsmöte hölls för allmänheten i januari 2010 och 15 personer deltog. Synpunkter som framkom var bland annat att John Bauers park och Atteviksdammen borde ingå i reservatet. Samtidigt betonades att beslutet om att inrätta reservat borde tas så snart som möjligt. En eventuell utvidgning skulle kunna ske senare. Det fanns också farhågor för kanotsportens inverkan på naturen och framför allt fågellivet.

Utskick av handlingarna gjordes i januari och under samrådstiden i januari-mars 2010 inkom 40 yttranden. 14 var från ideella föreningar, sju från politiska nämnder i kommunen, fem från privatpersoner, fyra från politiska partier samt två från närliggande verksamheter. 32 av dessa är positiva till bildandet, sex neutrala och två tveksamma/negativa.

De vanligaste synpunkterna är att reservatet från början borde inkludera även John Bauers park och Atteviksdammen. Skälen som anges är för parken betydelse för fågelliv och för dammen att det är ett viktigt lekområde för vårlekande fisk som sarv och björkna. Kanotförbud under vissa tidpunkter och platser, framför allt under fåglarnas häckningstid och i Rocksjöån, framförs också som viktigt att införa eller utreda. Kommunen anser inte att det är möjligt att ändra gränserna i någon större omfattning med hänvisning till att nytt samråd behövs, att ändring av fler detaljplaner är nödvändigt samt att markanvändning för områdena inte är helt utredd. Att införa restriktioner för kanotsporten bedöms inte nödvändigt i nuläget med hänvisning till att en större utredning skulle behöva göras och att den framtida omfattningen av kanotsporten inte är känd.

Ett antal synpunkter på dagvattenrening, inpumpning av vatten, vattenkvalité, hydrologi och andra vattenfrågor inkom. Kommunen anser

att hänsyn redan har tagits i tillräcklig omfattning till dagvattenanläggningar i föreskrifterna. Vissa smärre förändringar har dock gjorts. Att hydrologin ska vara intakt har införts i skötselplanen. Vattenkvaliteten är god men kan behöva övervakas ytterligare då den är av yttersta vikt för djur- och växtliv. Inpumpningen av vättervatten är nödvändig för sjön och våtmarkerna och förväntas fortgå även om reservatsföreskrifterna inte påverkar vattendomen som reglerar inpumpningen.

Konsekvenser för verksamheter har tagits upp och vad gäller järnvägssträckningens skötsel har föreskrifterna anpassats med ledning av Banverkets synpunkter. Stena Metall, som har en närliggande verksamhet, har påpekat att deras kommande tillståndsansökningar för miljöfarlig verksamhet kan påverkas av reservatet. Kommunen anser att naturreservatet inte innebär någon egentlig förändring jämfört med markanvändningen (park/grönområde) i gällande detaljplaner. Någon förändring föreslås således inte.

Anpassningar till övriga synpunkter har gjorts i beskrivningen av området vad gäller Rocksjöns bildande och i föreskrifterna vad gäller fiske, frisbeegolf-banan mm. I skötselplanen har ändringar gjorts, utöver vad som tidigare nämnts, vad avser utformning av bevarandemål, skötsel, ytterligare tillgängliggörande av våtmarkerna samt vattenfrågor.

Synpunkter på nödvändigheten av att bygga gång/cykelbroar har inkommit, men kommunen anser att de är nödvändiga för att få ett ändamålsenligt cykelvägnät. Flera yttranden tar upp om det behövs läggas en fjärrkylaledning genom reservatet. Platsen som pekas ut – Rocksjöån – har i nuläget bedömts vara den enda möjliga, men i samband med tillståndsansökan för vattenverksamhet måste också andra eventuella möjligheter utredas.

Motivering

Upplysning om lagstadgade bestämmelser

Enligt 7 kap. 4 § Miljöbalken, MB (1998:808) får ett mark- eller vattenområde av kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges bland annat att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får kommunen förplikta ägare och

innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
3. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap. 7 § MB får kommunen helt eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Kommunen får meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett naturreservat, om det finns särskilda skäl. Ett beslut om dispens upphör att gälla, om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Enligt 7 kap. 8 § MB får beslut i frågor om bildande eller ändring av naturreservat inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (1987:10). Mindre avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet. Kommunen ansvarar för det områdesskydd som kommunen har förordnat om.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska kommunen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Kommunen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas

endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 3 kap 6 § MB ska mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Bedömning

Kommunen arbetar med de 16 av riksdagen beslutade nationella miljö kvalitetsmålen. Genom bildande av naturreservatet Rocksjön bidrar kommunen till uppfyllande av miljömålen ”Myllrande våtmarker”, ”Levande skogar”, ”Levande sjöar och vattendrag”, ”God bebyggd miljö” samt ”Ett rikt växt- och djurliv”.

Inga riksintressen eller Natura 2000-områden ligger inom området.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har i sitt vattenvårdsprogram klassat Rocksjön som en sjö av naturvärdesklass 2. I Länsstyrelsens Natur – Jönköpings län, där de mest värdefulla naturområdena i länet tas upp, beskrivs Rocksjön med omgivande våtmarker som en artrik miljö för en mängd fåglar, fiskar och växter samt ett omtyckt rekreationsområde. Rocksjöns rikkärr beskrivs 2004 i Länsstyrelsens arbete med åtgärdsprogram för rikkärr som ett objekt med högsta klass (1) vilket dock kräver en övergripande restaurering. Närheten till staden nämns också som något positivt ur pedagogisk synvinkel.

Jönköpings kommun antog ett naturvårdsprogram 2009. Rocksjön och dess våtmarker har här beskrivits i två objekt 11:001 och 11:018 och har högsta naturvärdesklass, 1. Det är nu ca 95 % av objektens areal som *föreslås* bli naturreservat.

Sumpskogar upptagna i Skogsstyrelsens sumpskogsinventering med klass 3 (enbart flygbildstolkade) finns inom reservatet. Inom reservatet och i det omedelbara närområdet finns 4 icke fasta fornlämningar registrerade hos Riksantikvarieämbetet

Många delar av reservatet kan klassas som värdekärna: rikkärret i söder, det sammanhängande vassområdet, de relativt orörda sumpskogarna, Rocksjöån och Simsholmskanalens yttre del, delar av

Strömsbergsbäcken, området väster om RocksjövalLEN. Det har noterats 12 rödlistade arter i området av många olika kategorier: fåglar, fiskar, däggdjur, trädlevande svampar, mossor, lavar och spindlar. Här har påträffats 7 arter som är upptagna som särskilt skyddsvärda i EU:s Art- och Habitatdirektiv eller Fågeldirektiv. Ett tiotal signalarter som ytterligare indikerar de höga naturvärdena har noterats. Arterna höstspira och trollhand har sina typlokaler i Rocksjöns våtmarker.

Området är mycket viktigt för friluftslivet, människors rekreation och för pedagogiska syften. I närområdet (500 m) arbetar mer än 10 000 personer med stora arbetsplatser som A6 Köpcentrum, Ryhovs sjukhus och Gamla Flygfältets småindustrier och inom närområdet bor ca 5 000 personer. I framtiden när Stadsbyggnadsvisionen omsatts i praktiken kommer andelen bostäder att vara väsentligt högre. En viktig aspekt inte minst ur barnperspektiv är att hela Rocksjöområdet nästan är helt fritt från biltrafik. I anslutning och som en buffertzona till reservatet ligger runt norra delen tre flitigt använda parker: Knektaparken, Kålgårdsparken samt John Bauers park, som delvis har en vildare karaktär. Ur folkhälsosynpunkt är området mycket värdefullt. Undersökningar och forskning visar att vistelser i naturen har mycket stor positiv påverkan på fysisk och psykisk hälsa.

Ur mänsklig synvinkel utförs mycket viktiga ekosystemtjänster, naturens grätjänster, vid Rocksjön. Viktiga ekosystemtjänster som utförs av våtmarksområdena, sumpskogarna och vattnen är vattenrening och flödesutjämning. En minskad andel av dessa ekosystem skulle kunna påverka dessa tjänster väsentligt negativt.

Kommunen bedömer att områdets höga natur- och friluftsvärden motiverar ett skydd mot bebyggelse, förstörelse eller förändring av vattenområden, våtmarksbiotoper och sumpskogar och dess speciella fauna och flora. För att bevara områdets natur- och friluftsvärden är området i behov av en anpassad skötsel, till exempel slåtter av öppna våtmarker och skötsel och underhåll av spångsystem samt kulturmiljöer. Området ska därför skyddas som naturreservat.

En uppgradering av kanotstadion och den ökade aktivitet det innebär bedöms inte stå i konflikt med bildandet av naturreservat, förutsatt att stor hänsyn till naturen framför allt under fåglarnas häckningsperiod, tas. Viss påverkan har redan skett genom byggandet av broar, spång genom vassområdet osv. Samtidigt får detta vägas mot att området är så viktigt ur friluftssynpunkt. Den relativt begränsade forskning som finns visar att friluftsliv kan ha negativa störningseffekter på fågellivet. Effekterna skiljer sig mycket åt för olika arter. Känsligast är fåglar knutna till öppna miljöer, som vadare, svanar, gäss, rovfåglar samt kolonihäckande fåglar. Enskilda störningar, ibland bara från en person vid ett tillfälle, kan göra att fåglar överger sitt bo. Andra fåglar påverkas mycket lite och en del fåglar kan tillvänjas störningar, som till exempel kontinuerligt buller från en väg. Om tydligt negativa effekter uppstår kan en del friluftsverksamhet behöva begränsas.

Det är viktigt att rundpumpningen av vatten från Vättern fortgår för vattenkvalitetens skull. Rocksjöns natur- och friluftsvärden är beroende av

detta. Inpumpningen styrs inte av reservatsföreskrifterna utan av vattendomar som reglerar inpumpningens storlek och utflödet. Vid en ansökan om förändring av vattendom måste dessa värden beaktas och inte påverkas väsentligt.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att säkra området för rekreation, friluftsliv samt bevarande av värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald. Kommunen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Öster om och genom reservatets södra del (fastigheten är i dess södra del utplockad ur reservatet) finns en enkelspårig järnväg – Vaggerydsbanan. Med en framtida snabbjärnväg Götalands- och Europabanan med Jönköping som viktig station behöver troligen järnvägsvallen genom eller i anslutning till reservatet i öst och syd breddas till dubbelspår. Det behövs för att få en bra förbindelse mellan det sannolika stationsläget för snabbjärnvägen, söder om Munksjön, och Jönköping C. En sådan utbyggnad ska göras med största möjliga hänsyn till natur- och friluftsvärdena. Naturreservatet ska inte utgöra hinder för att bygga ett eventuellt dubbelspår i föreslaget läge. Om frågan blir aktuell ska dock en tillståndsprovning göras gentemot naturreservatets föreskrifter för att garantera att intrånget minimeras.

En ny vägbro över Rocksjöans utlopp till Munksjön mellan östra Strandgatan och Herkulesvägen, planeras och därför har naturreservatets gräns här anpassats något, dvs. flyttats ett antal meter österut. En möjlig utveckling i vattenspegeln öster om bron när Kålgårdsområdet börjar bli färdigbyggt är anläggande av brygga, vilket naturreservatet inte ska vara något hinder för.

Över Rocksjöån från Kålgårdsparken till kvarteret Örnästet och vidare över Simsholmskanalen till kvarteren vid Gamla flygfältet samt mellan Ryhovs sjukhusområde och cykelbanan angränsande till sydöstra delen av reservatet planeras gång/cykelstråk (GC) för att få ett ändamålsenligt nät av GC-vägar. Naturreservatet ska inte utgöra hinder för att anlägga dessa stråk. De ska anpassas till naturmiljön med avseende på bland annat bredd samt bygg- och beläggningsmaterial.

Från Kraftvärmeverket Munksjö (KVVM) till Ryhovs sjukhusområde planeras en fjärrkylaledning för att kunna förse bland annat sjukhuset samt A6 med fjärrkyla. Ledningen planeras även att avgrenas någonstans i Rockån/Rocksjön med riktning söderut, mot Solåsen/Gamla flygfältet. Ledningen kommer både att förläggas som mark- och sjöledning med en huvudsaklig sträckning enligt följande: från KVVM, i och genom Munksjön, passage av Herkulesvägen, i Rocksjöån, i och ur Rocksjön, passage av järnväg samt E4, upp till sjukhusområdet. Naturreservatet skall inte utgöra hinder för anläggandet av dessa ledningar.

Ovanstående planerade anläggningar av vägar och ledningar ska göras med största möjliga hänsyn till naturvärdena.

Miljökonsekvensbeskrivning, MKB, för ovanstående åtgärder anses nödvändigt för att få en uppfattning om påverkan på miljön.

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen, (samt med de för området gällande detaljplanerna (7 kap. 8 § miljöbalken).

Hur man överklagar m.m.

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen **genom skrivelse till kommunen** (Jönköpings kommun, Kommunstyrelsen, 551 89 Jönköping).

Upplysning

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, samt i lokala dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft samma datum de införs i författningssamlingen och de gäller omedelbart även om de överklagas.

Beslutsförslag med avgränsning och förslag till skötselplan har tagits fram av stadsbyggnadskontorets naturvårdsfunktion, avdelning Staben. Som ett underlag till reservatsbildandet har en rapport om utveckling av sport- och rekreativsvärden i Rocksjöområdet sammanställts under 2009. Under sommaren och hösten 2009 har inventering av evertebrater samt kryptogamer gjorts för att få ytterligare kunskap om värdefulla miljöer och arter i Rocksjöområdet. Under sommaren 2009 gjordes också en limnologisk undersökning av Racksjön. Arbetet med framtagande av avgränsning och textdelar har huvudsakligen skett hösten 2009 och början av 2010 i samråd med tjänstemän på Länsstyrelsen i Jönköpings läns Naturavdelning samt tjänstemän på tekniska kontoret, miljökontoret, fritidskontoret, stadskontoret samt stadsbyggnadskontoret på Jönköpings kommun. Samråd har också gjorts kontinuerligt under 2009 med Stadsbyggnadsnämndens Naturvårdsgrupp där 12 föreningar och organisationer deltar. En vandring i området för att diskutera gränsdragning för reservatet gjordes med Naturvårdsgruppen samt politiker från tre nämnder i juni 2009. Information om reservatsbildandet har delgivits tekniska utskottet i Jönköpings kommun och stadsbyggnadsnämnden i sep 2009 och beslut om samråd fattades av stadsbyggnadsnämnden i december.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med kartbilagor och artlista
3. Hur man överklagar
4. Sändlista